

32. ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ХУДОЖНИК СЛОВА ТА ПЕНЗЛЯ

Інна Щербатюк

Національний університет харчових технологій

Вступ. Тарас Шевченко відомий у світі передусім як митець слова. Однак це аж ніяк не применшує його слави художника. Та найперше його постать можна окреслити як борця, який став символом української нації. У його творчості поезія і живопис тісно пов'язані між собою. Свого часу Леонардо да Вінчі стверджував, що «малярство — це німа поезія, а поезія — промовисте малярство». Природа щедро наділила кріпацького сина не лише поетичним даром, а й талантом художника, які ніколи не зраджували йому, навіть у години страждань і тяжкої неволі. Для Шевченка живопис став потребою, вираженням його творчого духу.

Мета роботи. Розкриття постаті Тараса Григоровича Шевченка не тільки як талановитого поета, а й геніального художника; підтвердження його найпочеснішого місця в українському образотворчому мистецтві.

Виклад основних результатів дослідження. Поет від Бога, творчість якого увібрала в себе дух, характер і прагнення народу, Шевченко залишив у спадок безсмертного «Кобзаря». Проте цього для мистецького самовираження йому було замало.

Прагнучи оволодіти мистецтвом живопису ще з малих літ, він звертався до шляхетних дяків-живописців. Талант художника проявився рано, значно раніше, ніж талант поета. Якщо перші літературні спроби припадають на 1836-1837 роки, то найбільш ранній малюнок, що дійшов до нас і відомий під назвою «Погруддя жінки» або «Жіноча голівка», датований самим автором ще 1830 році. З цієї юнацької роботи і розпочалась його творчість [3].

Живопис посідає неабияке місце в житті Тараса Шевченка. Художник ставився до образотворчого мистецтва з глибокою щирістю, воно приносило йому розраду в гіркі хвилини його життя. Прекрасно виконані малюнки окреслюють художні смаки та прагнення Шевченка, і є немовби паралеллю до його віршів, служачи ілюстраціями до життя поета [2]. Значну частину творчого доробку майстра складають офорти [1].

Шевченко був одним із перших художників, які проклали новий реалістичний напрям, основоположник критичного реалізму в українському мистецтві. Загальновідомо, що він був одним із зачинателів і першим видатним майстром офорту у вітчизняному мистецтві. Саме він прекрасно володів всіма відомими тоді засобами графічного зображення. Він поглибив і розвинув засоби офорту, вперше в Російській імперії поєднав техніку офорту і акватинти. За ці досягнення сучасники називали його «російським Рембрандтом» [4]. З ім'ям Тараса Шевченка пов'язаний ренесанс української гравюри, він був першим академіком гравірування в Російській імперії, видатним офортистом XIX століття, основоположником новітнього гравірувального мистецтва.

До останніх днів свого життя Шевченко займається офортами. Із фотографій виконує портрети видатних діячів культури: скульпторів Ф. Толстого і П. Клодта, художника Ф. Бруні та архітектора й мистецтвознавця І. Горностаєва..

Художня спадщина Тараса Григоровича величезна — збереглося 835 творів, картин, портретів, гравюр на різні теми, написані протягом різних періодів життя великого Кобзаря. Ще понад 270 художніх творів, на жаль, вважаються втраченими [1].

Висновки. Ми постійно відкриваємо велич і багатогранність таланту Шевченка, ще раз переконуємося, що завдяки великій праці він зумів передати у словесних і живописних творах свою палку любов до народу України і тривогу за її долю.

Бувши плоть від плоті і кров від крові свого багатостраждального народу, люблячи його і належачи йому всім своїм єством, Шевченко відкидав у ньому те, що було виховане століттями національного розтління і соціального рабства. Взявши від народу все краще і животворне, він йому сторицею і віддав. Для Шевченка-художника характерний широкий діапазон творчого вираження: портрети, жанрові композиції, краєвиди, малюнки на біблійні, історичні, літературні сюжети, книжкові ілюстрації та чимало іншого, що залишилось у вигляді численних начерків, ескізів та замальовок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шевченко-художник. Бібліографічний покажчик (1839 — 2012): у 2-х т. / упоряд.: Н. І. Орлова, Л. І. Буряк, Б. А. Короленко. — Т. 1. — К.: ДП НВЦ «Пріоритети», 2013. — 434 с.
2. Антонович, Д. В. Шевченко-маляр / Д. В. Антонович. — К.: Україна, 2004. — 272 с.
3. Зайцев, П. І. Життя Тараса Шевченка / П. І. Зайцев ; упор., комент. та іл. Ю. Іванченко ; передм. В. Шевчука ; худ. І. Динник. — К.: Мистецтво, 1994. — 352 с.
4. Яременко, В. П. «Камінь, яким знехтували будівничі, став наріжним...»: Мотивування вибору Тарасом Шевченком для виготовлення офорту твору Рембрандта "Притча про виноградаря і ділоробів" [Електронний ресурс] / Василь Яременко // Шевченкознавчі студії: зб. наук. праць. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. — Вип. 12. — Режим доступу: <http://kiev.convdocs.org/docs/1211/index-629-1.html?page=18>